

## نقش دانشگاه‌ها در توسعه پایدار شهری

\*سینا کیوانی، کارشناس ارشد مرمت بنا و بافت‌های تاریخی، [Keivani.sina@gmail.com](mailto:Keivani.sina@gmail.com)

آناهیتا اریس - کارشناس ارشد معماری، [Anahita.aris@gmail.com](mailto:Anahita.aris@gmail.com)

### چکیده

امروزه دانشگاه‌ها، علاوه بر رسالت اصلی خود که آموزش عالی و تربیت نیروی متخصص و متفکر برای جامعه است، نقشی کلیدی در شهرها و توسعه آنها ایفا می‌کنند، این توسعه ابعاد کلانی چون اصلاحات اجتماعی سیاسی تا رویکردهای اقتصادی را در برمی‌گیرد ولی به طور خاص بر کالبد منطقه اطراف خود و زندگی جاری در آن تاثیرگذار می‌گذارند. به همین دلیل طراحی پایدار دانشگاه‌ها و توسعه آن‌ها به طور مستقیم و غیرمستقیم بر توسعه شهر تاثیر می‌گذارد و در طراحی باید به تعامل دانشگاه با شهر بسیار تاکید شود به طوری که اختصاص‌دهی فضاهای اطراف دانشگاه به کاربری‌های همگونی چون تجاری -دانشگاهی می‌توانند چهره آن منطقه را دگرگون کند. همچنین روح فرهنگی که عموماً دانشگاه‌ها در منطقه ایجاد می‌کند باعث می‌گردد که بر حفظ بناهای واجد ارزش تاریخی، اهتمام بیشتری ورزیده شود و با اشتغال زایی به واسطه ایجاد کسب و کارهای همگون با دانشگاه بر وضعیت اقتصادی و معیشتی همسایگان تاثیر مثبتی گذاشته شود که موجب کاهش فاصله طبقاتی و رفاه اجتماعی می‌گردد. بهبود وضعیت خیابان‌ها از لحاظ امنیت و ارتقا سیستم حمل و نقل عمومی و همچنین ایجاد موسسه‌های آموزشی مرتبط با دانشگاه در محله و فراهم کردن محل‌های سکونت و خوابگاه‌های جذاب در همسایگی‌ها، ... بر کیفیت محیط شهری بیفزایند و به تبع آن موجب توسعه شهری پایدار خواهد شد.

**واژه‌های کلیدی:** توسعه پایدار شهری، توسعه دانشگاه‌ها، دانشگاه پایدار، طراحی پایدار.

### ۱- مقدمه

امروزه توسعه پایدارشهرها ، بسیار مورد توجه شهرسازان قرار گرفته است، اما لزوماً مفهومی کمی نیست بلکه ارتباط تنگاتنگی با ارتقای کیفیت سطح زندگی دارد [۱] دانشگاه‌ها یکی از مراکز و کانون‌های فعال مهم در شهر به حساب می‌آیند که در زندگی مردم تاثیر می‌گذارند و نقش پررنگی در توسعه و پایداری شهرها ایفا می‌کند، به این ترتیب دانشگاه‌ها می‌توانند با طرح های جامع اصولی، به پایداری محیط پیرامونی خود و توسعه شهری کمک کنند. [۲]

طرح های جامع پردیس‌های دانشگاهی نه فقط واجد نیازهای امروزی آنهاست بلکه پیش‌بینی‌های لازم برای توسعه آینده را نیز شامل می‌شود تا به امور نظم ببخشد و از اتلاف منابع جلوگیری کند، بنابراین دانشگاه‌ها با در دست داشتن طرح جامع می‌توانند برنامه‌های توسعه کالبدی خود را به تدریج عملی کرده و از تصمیم‌های مقطعی و موضعی اجتناب ورزند. در این بین توجه به نقشی که دانشگاه در شهر ایفا می‌کند و تاثیر مستقیم حضور دانشجویان و دانشگاه در زندگی مردم بر نوع تصمیم‌گیری‌های اولیه می‌تواند تاثیرگذار باشد زیرا توسعه و تکمیل پردیس‌های دانشگاهی تنها محدود به تدوین برنامه‌های کالبدی که شامل نیازهای فیزیکی است، نمی‌شود بلکه برنامه‌های محتوایی (شامل نیاز های حال و آینده و دانشگاه ) را نیز دربرمی‌گیرند این اطلاعات ممکن است از مراجع مختلفی چون کارفرماها و متولیان و کاربران به دست آید.[۳] در این بین